

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:	д.філос.н., проф. Єременко О.М.
	д.культ., доц. Смоліна О.О.
	к.філос.н., доц. Ополонін А.М.

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму фахового вступного випробування для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра спеціальності 033 «Філософія» (зі скороченим терміном навчання) розроблено для осіб які вступають на навчання на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, молодшого спеціаліста або які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля та виконують в повному обсязі навчальний план.

Програма вступного випробування включає :перелік розділів і тем; список літератури для підготовки до іспиту; критерії оцінювання знань, умінь та навичок.

Фахові вступні випробування відбуваються у формі тестування. Мета вступного випробування – відбір на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра.

ІІ. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Програма додаткового фахового вступного випробування складена на підставі робочих програм з наступних дисциплін: Філософія, Антична філософія, Філософія Середньовіччя і Відродження, Філософія Нового часу, Німецька класична філософія, Філософія ХІХ – поч. ХХ століття, Сучасна зарубіжна філософія, Східна філософія, Історія філософії в Україні.

Історія філософії

Поняття і структура світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Історичні типи світогляду. Філософія як теоретична основа світогляду.

Специфіка філософського знання. Предмет філософії, її структура. Функції філософії.

Філософія стародавнього Сходу. Давньоіндійська філософія. Веди: космогонія, теологія, антропологія. Упанішади. Ортодоксальні та неортодоксальні філософські школи. Джайнізм. Буддизм. Філософська думка стародавнього Китаю. Конфуціанство. Даосизм. Легізм.

Антична філософія. «Грецьке диво». Основні особливості античного світогляду і, зокрема, філософського.

Рання давньогрецька натурфілософія. Пошук першооснови буття. Мілетська школа. Піфагорійці. Геракліт. Особливості античної діалектики. Елеати. Вчення

Парменіда про буття. Апорії Зенона. Демокріт. Атоми і порожнеча. Механістичний детермінізм.

Софісти. Протагор. Релятивізм софістів.

Давньогрецька класична філософія. Сократ. Поворот до людини. Маєвтика. Вчення про добродієвість. Всесвітньо-історичний смисл страти Сократа.

Платон. Вчення про ідеї (ейдоси). Ідеї та матерія. Діалектика Платона. Вчення про душу. Вчення про пізнання. Міф про печеру. Вчення про державу.

Аристотель. Критика теорії ідей. Суцце, сутність. Субстанція. Чотири причини буття. Діалектика матерії та форми. Світовий розум. Вчення про пізнання. Аристотель як засновник логіки. Соціально-політична філософія Аристотеля.

Елліністична та давньоримська філософія. Кініки. Скептики. Стоїки. Діалектика свободи та необхідності. Епікурейці. Сенека, Епіктет, Марк Аврелій. Моральна філософія римських стоїків та раннє християнство.

Неоплатонізм. Плотін. Єдине, Розум, Душа. Еманация.

Філософія Середніх віків та доби Відродження. Особливості духовного життя середньовіччя. Патристика. Аврелій Августин. Провіденціалізм та проблема свободи волі.

Філософія як «служниця богослов'я». Схоластика. Проблема універсалій. Реалізм і номіналізм. Фома Аквінський. Докази буття Бога. Онтологічний доказ. «Лезо Оккама».

Основні особливості ренесансного світогляду. Антропоцентризм. Микола Кузанський. Діалектика Кузанського: абсолютний максимум та абсолютний мінімум, згортання та розгортання Бога та світу. Світоглядний смисл геліоцентричної революції М. Коперніка. Дж. Бруно. Пантеїзм. Всесвітньо-історичний смисл страти Бруно.

Філософія Нового часу. Формування сучасної науки та її вплив на філософську думку Нового часу. Гносеологічно-методологічна тенденція філософії Нового часу. Емпіризм, сенсуалізм, раціоналізм. Дискусія про вроджені ідеї.

Ф. Бекон. Експериментальний метод. Примари розуму. Р. Декарт. *Cogito, ergo sum*. Правила методу. Дуалізм. Деїзм. Б. Спіноза. Пантеїзм. *Causa sui*. Г. Ляйбніц. Дж. Локк. Первинні та вторинні якості. Дж. Берклі. Д. Юм. Французьке Просвітництво. Ш.-Л. Монтеस्क'є, Вольтер, Д. Дідро, П. А. Гольбах, К.-А. Гельвецій. Ж.-Ж. Руссо. Суспільний договір.

Класична німецька філософія. Культурно-історична обумовленість німецької класичної філософії та її основні риси. Е. Кант: коперніканський поворот у філософії. *A priori* та *a posteriori*. Явище та річ у собі. Трансцендентне та трансцендентальне. Розсудок, здатність судження, розум. Антиномії чистого розуму. Знання та віра. Категоричний імператив. Естетичні погляди Е. Канта.

Й. Г. Фіхте. Діалектика Я і не-Я. Творчий активізм людської свідомості. Філософія тотожності Ф. В. Й. Шеллінга.

Об'єктивний ідеалізм Г. В. Ф. Гегеля. Принцип тотожності буття і мислення. Принципи побудування гегелівської системи. Тріада. Абсолютна ідея, природа, абсолютний дух. Особливості гегелівської діалектики. Діалектичне протиріччя. Заперечення заперечення. Діалектичне зняття. Філософія права. Філософія історії.

Антропологічна філософія Л. А. Фейербаха.

Місце класичної німецької філософії в світовій філософській культурі.

Некласична та постнекласична парадигма в філософії Нового та Новітнього часу.

Марксизм. Діалектичний матеріалізм. Історичний матеріалізм. Вчення К. Маркса про людину. Проблема відчуження. Базис та надбудова. Класова боротьба та соціальні революції. Суспільно-економічні формації.

С. К'єркегор. А. Шопенгауер. Волюнтаризм. Ф. Ніцше. Воля до влади. Вічне повернення. Переоцінка цінностей. «Бог помер!». Вчення про надлюдину.

Позитивізм. Емпіриокритицизм.

Філософія життя. В. Дільтей. А. Бергсон. Інтуїція та раціональне пізнання. Творча еволюція.

Неокантіанство. Г. Коген. П. Наторп. Е. Кассіерер. В. Віндельбандт. Г. Ріккерт.

Неогегельянство.

А. Н. Уайтхед. Субстанція як процес.

Феноменологія Е. Гуссерля.

Екзистенціалізм. Сутність та існування. Новий антропологічний поворот.

Фундаментальна онтологія М. Гайдеггера. Сущє, буття, ніщо, час. Dasein. Турбота та інші модуси людського існування. Мова як «будинок буття».

К. Ясперс. Вчення про прикордонну ситуацію. Осьовий час.

Г. Марсель. Ж.-П. Сартр. Атеїзм та богоборство. Гуманістичний потенціал екзистенціалізму. А. Камю. Абсурд. Проблема самогубства.

Неопозитивізм та аналітична філософія. Б. Рассел. Віденський гурток. А. Айєр. Р. Карнап. Л. Вітгенштейн. Філософський аналіз мови. К. Поппер. Вчення про верифікацію та фальсифікацію. Постпозитивізм. Т. Кун. Теорія наукових революцій. Поняття парадигми.

Структуралізм та постструктуралізм. К. Леві-Строс. М. Фуко.

Релігійна філософія Новітнього часу. Неотомізм. Персоналізм. Діалектична теологія. Теологія визволення. М. Бубер: Бог як абсолютне «Ти». Християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена.

Герменевтика. Г.-Г. Гадамер. П. Рікьор.

Неомарксизм. Франкфуртська школа. М. Хоркхаймер. Т. Адорно. Г. Маркузе. Комунікативна філософія Ю. Хабермаса. Д. Лукач.

Постмодернізм як філософський та загальнокультурний феномен. Криза метанаративів. Критика класичного раціоналізму. Поняття ризоми. Ж.-Ф. Ліотар. Ж. Дельоз. Ж. Дерріда. Ж. Бодрійяр. Ж.-Л. Нансі. А. Бадью.

Східнослов'янська філософія Нового та Новітнього часу.

Дискусія слов'янофілів та західників. Філософія історії П. Чаадаєва.

Розвиток матеріалістичної думки в працях російських мислителів: О. Герцена, М. Чернишевського, Г. Плеханова.

Філософські ідеї у творчості Ф. Достоевського та Л. Толстого.

Доля російської релігійної філософії. В. Соловйов. Вчення про всеєдність. Історіософія В. Соловйова. Л. Шестов. М. Бердяєв. П. Флоренський. Г. Шпет. С. Франк. І. Ільїн. М. Лосський.

Філософські ідеї М. Бахтіна. Феномен О. Лосєва.

Творчий марксизм радянської доби. М. Лифшиць. Е. Ільєнков. О. Зінов'єв. В. Біблер. Феномен М. Мамардашвілі.

Філософські ідеї в культурі Київської Русі.

Роль Києво-Могилянської Академії в розвитку філософської думки в Україні (С. Яворський, Ф. Прокопович, Г. Кониський).

Г. Сковорода: життя і філософія. Вчення про три світи та дві натури. Біблія як символічний світ. Проблеми самопізнання. Концепція спорідненої праці. «Філософія серця».

П. Юркевич. Філософські ідеї у творчості видатних українських письменників.

Київська філософська школа: радянська доба і сучасність. П. Копнін. В. Іванов. М. Попович.

Перспективи філософського мислення у ХХІ ст.

ІІІ. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Основна

2. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. В 4 т. – СПб.: Петрополис, 1997; Пневма, 2002.
3. Коплстон Ч.Ф. История средневековой философии. – М.: Энигма, 1997.
4. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – М.: Мысль, 1986. – 334 с.
5. Философия: Учебник для высших учебных заведений / Отв. ред. В.П. Кохановский. – Ростов н/Д: Феникс, 2008.
6. Історія філософії. – Сост. В.Г. Кремень. – К., 2007.
7. Скирбекк Г., Гилье Н. История философии: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Пер. с англ. В.И. Кузнецова / Под ред. С.Б. Крымского. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2006.

2. Додаткова

1. Гегель Г.В.Ф. Лекции по философии истории. Пер. А.М. Водена. – СПб.: Наука, 1993. – 480 с.
2. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры. – М.: Искусство, 1972. – 318 с.
3. Гуревич А.Я. Средневековый мир: Культура безмолвствующего большинства. – М.: Искусство, 1990. – 396 с.
4. История философии: Учебник для высших учебных заведений / Отв. ред. В.П. Кохановский. – Ростов н/Д: Феникс, 2001.
5. Богута И.И. История философии в кратком изложении. – М.: Мысль, 1991.
6. Гуревич П.С. Основы философии: Учеб. пособие. – М.: Гардарики, 2003.

3. Навчальні посібники

1. Введение в философию: Учебник для высших учебных заведений. В 2-х ч. / Под ред. И.Т. Фролова. – М.: Политиздат, 2008.
2. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2006. – 374 с.
3. Гриненко Г.В. История философии: Учебник. — М.: Юрайт-Издат, 2004. — 688 с.
4. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія. Підручник. 2-е видан. - К.: Лібра, 2013. – 488с.
5. Зотов А.Ф. Современная западная философия: Учебн. – М.: Высш. шк., 2001. – 784 с.
6. Ивлев Ю.В. Логика: учеб.- 4-е изд. перераб. и доп. – М.: Проспект, 2012. – 304 с.
7. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія. Підручник. – Київ: Академвидав, 2007.
8. Радугин А.А. Философия: Курс лекций. – М.: Центр, 2007.
9. Спиркин А.Г. Философия: Учебник. – М.: Гардарики, 2005.
10. Філософія: Навч. посібник / За ред. Ш.Ф. Надольного. – К.: Вікар, 2010.
11. Філософія: Навч. посіб. — 3-тє вид., стер. / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. — К.: Вікар, 2003. — 457 с — (Вища освіта ХХІ століття).

4. Довідкові видання

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. - Т. 2: Філософія права / ред. кол.: С. І. Максимов (голова) та ін. - Х.: Право, 2017. - 1128 с. : іл.
2. Новая философская энциклопедия: В 4-х т. Т. 1–4. – М.: Мысль, 2000–2001.
3. Новейший философский словарь: 3-е изд., исправл. – Мн.: Книжный Дом. 2003. – 1280 с. – (Мир энциклопедий).
4. Постмодернизм. Энциклопедия. – Мн., 2001.
5. Современный философский словарь / под общей ред. д. ф. н., проф. В. Е. Кемерова. - 4-е изд., испр. и дополн. - М.: Академический проект, 2014. – 864 с.
6. Философия: Энциклопедический словарь / Под ред. А.А. Ивина, 2004.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповідь вступника оцінюється за 12-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку може отримати вступник при виконанні 28 тестових та 2 теоретичних завдань, складає 60 балів. Одна правильна відповідь дорівнює 2 балам.

КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ ЗА 12-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	КІЛЬКІСТЬ ОТРИМАНИХ БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	РІВЕНЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ АБІТУРІЄНТА
12-11	60-56	відмінно	високий
10-9	55-51	добре	достатній
7-8	50-46		
6-5	45-41	задовільно	середній
4	40-36		
3-2	35-31	незадовільно	початковий
0-1	30-0		

Особи, які набрали на фаховому вступному випробуванні менш як 4 бали за 12-бальною шкалою оцінювання, позбавляються права участі в конкурсі.

Голова фахової атестаційної комісії, декан юридичного факультету

доц. Арсентьева О.С.

Члени фахової атестаційної комісії

проф. Єременко О.М.

доц. Смоліна О.О.

доц. Ополонін А.М.